

PROF. DR.
ABUZER KENDİGELEN
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
TİCARET HUKUKU ANABİLİM DALI
ÖĞRETİM ÜYESİ

HUKUKÎ MÜTALÂALAR
(MAHKEME KARARLARI İLE BİRLİKTE)

CİLT X : 2008-2009

İSTANBUL 2012

İÇİNDEKİLER

➤	Önsöz	VII
➤	İçindekiler	IX
➤	Kısaltmalar	XIX
[1]	FATURA / SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME	1
	Art arda teslimli satış sözleşmesinde öngörülen miktarı aşan ürün taleplerinin yeni ve bağımsız bir sözleşmenin kuruluşuna yol açacağı, dolayısıyla ürün bedelinin ayrıca kararlaştırılabileceği – Yeni ürünler için ilk sözleşmede öngörülen bedelden daha yüksek bedel içeren sipariş formlarına uygun olarak düzenlenen faturalara süresinde itiraz etmeyen, aksine kırkın üzerinde faturayı ödeyen alıcının, sonradan ürün bedeline itiraz edemeyeceği – Ödemeyi kendi rızasıyla yapan bir kişinin, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanabilmesi için hataya düşerek (yanılarak) ifada bulunduğunu ispatlamakla yükümlü olduğu	
[1.1]	Hukukî Mütalâa	1
[1.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	21
[2]	ANONİM ŞİRKETLERİN BİRLEŞMESİ	29
	Anonim şirketlerin birleşmesinde değiştirme oranlarının gerçeğe uygun tespit edilmesi gereği – Birleşme işlemleri için yönetim kurulunun önceden alınan bir karar ile genel kurul tarafından yetkilendirilmemiş olmasının tek başına bir iptal sebebi oluşturmayacağı – Birleşme kararının alınmasında oydan yoksunluk sorunu – Birleşme kararı için oy birliği şartının aranmadığı – TK 324 kapsamındaki bir anonim şirketin birleşmeye katılıp katılamayacağı	
[2.1]	Bilirkişi Raporu	29
[2.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	36

[3]	YÖNETİM KURULUNUN TEMSİL YETKİSİ	39
	Bir anonim ortaklığın sahibi olduğu tek taşınmazın satımı konusunda yönetim kurulunun tek başına yetkili olup olmadığı ve satış işleminin akıbeti sorunu – Anılan işlem şirketin hak ehliyeti kapsamında olduğu gibi yönetim kurulunun da temsil yetkisine dâhil bulunduğu – 6762 sayılı TK’da işlemin geçerliliğini genel kurulun iznine bağlayan açık bir hükmün bulunmadığı – Tasfiye hâline yönelik istisnai düzenlemenin kıyasen uygulanarak bir sonuca ulaşılmamasının yerinde olmadığı – En önemlisi yapılacak tüm yorumlarda “işlem güvenliği ilkesi” göz önünde bulundurularak iyiniyetli üçüncü kişilerin korunmalarının zorunlu olduğu – Bu bağlamda genel kurulda karar alınmaksızın yapılan satış işleminin akıbetinin “butlan” olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı	
[3.1]	Hukukî Mütalâa	39
[3.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı	65
[3.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	67
[4]	YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN ÖZEN BORCU	71
	Feshedilen lisans sözleşmesi nedeniyle tazminat davası açmak yerine, lisans vereni ibra ederek daha dar kapsamlı ikinci bir lisans sözleşmesi akdedilmesinin tek başına özen borcuna aykırı davranış olarak nitelendirilemeyeceği – Yönetim kurulunun bu tercihinin ticari bir karar olduğu ve böyle bir kararın yerindeliğinin mahkeme tarafından denetlenmesinin hukuken mümkün olmadığı – Bilirkişi heyetinin iki üyesinin daha önce lisans ve ibra sözleşmelerinin genel kurul tarafından onaylanmasını hukuka uygun bulmasına karşın, sonradan bu sözleşmeleri akdeden yönetim kurulu üyelerinin özen borcuna aykırı davrandığı sonucuna varmalarının çelişki oluşturacağı – Pay sahiplerinin birbirlerine ve şirkete karşı bir sadakat yükümlerinin bulunmadığı – Yapılan işlemlerde “hukuka aykırılık” unsuru bulunmadığından bir haksız fiil sorumluluğundan da söz edilemeyeceği	
[4.1]	Hukukî Mütalâa	71
[4.2]	Ek Hukukî Mütalâa	87
[4.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin not	98

[5]	GENEL KURUL KARARLARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ	99
	Yetkili bir organ tarafından yapılmayan çağrının ve bu çağrı uyarınca toplanan genel kurulda alınan kararların yok hükmünde olduğu – Sermayenin % 50'sini temsil eden pay grubunun toplantıya katılmalarına engel olacak şekilde gerçekleştirilen davetin geçersiz sayılacağı – Ana sözleşmede öngörülen nisaplara uyulmadan alınan kararların yok hükmünde olduğu – Aday önerme hakkına aykırılığın da tek başına alınan seçim kararlarının iptaline neden oluşturacağı – Hukuka aykırı bir şekilde gerçekleştirilen genel kurulda alınan kararlarla ortaklık ilişkisindeki %50-%50 dengenin bir pay grubu lehine bozulmasının ileride telafisi imkânsız zararlara neden olabileceği – Bu nedenle genel kurulda alınan seçime ilişkin kararların icrasının geri bırakılmasının zorunlu olduğu	
[5.1]	Hukukî Mütalâa	99
[5.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin not	117
[6]	GENEL KURUL KARARININ İPTALİ / ÇAĞRI – RÜÇHAN HAKKININ İHLÂLİ	118
	Çağrıdaki usulsüzlüğün Yargıtay uygulaması kapsamında sadece toplantıya katılmayan ilgili pay sahibine iptal davası açma hakkı tanıyabileceği, yoksa kararın iptaline gerekçe oluşturmayacağı – Rüçhan hakkının ihlalinin de sermaye artırımı kararının geçerliliğini etkilemeyeceği – Bu olasılıkta pay sahibinin haksız bir şekilde payları iktisap eden kişilere karşı istihkak davası açması gerektiği – İyiniyetle iktisap gerekçesine dayalı olarak payların iadesinin mümkün olmaması hâlinde ise bu kez yönetim kurulu üyelerine karşı doğrudan zarar gerekçesine dayalı olarak sorumluluk davası açılabileceği	
[6.1]	Ek Bilirkişi Raporu	118
[6.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	121
[6.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı	123
[7]	İBRA KARARININ İPTALİ / OYDAN YOKSUNLUK	125
	Yönetim kurulu üyesinin yakınlarının ibra kararında oy kul-	

	lanabileceği – Zira İbra kararının diğer oydan yoksunluk hâli olan şahsi bir iş olarak nitelendirilemeyeceği – İbra oylamasında oy hakkı bulunan ve aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin akrabası olan tek pay sahibinin makul ve somut bir gerekçe bulunmadığı sürece akrabalarının lehine, buna karşılık diğer üyelerin aleyhine oy kullanmasının afakî iyiniyet kurallarına aykırılık oluşturacağı – Karara olumsuz oy verdiği tartışmasız olan pay sahibinin iptal davası açabilmek için tutanağa ayrıca muhalefet şerhi yazmasının aranmayabileceği	
[7.1]	Bilirkişi Raporu	125
[7.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	132
[8]	ESAS SERMAYENİN ARTIRILMASI / BUTLAN	134
	Taahhüt edilen sermaye tamamen ödenmeden dış kaynaklardan sermaye artırımı yapılmasının mümkün olmaması – Bu ön şarta aykırı genel kurul kararının batıl olacağı – Butlanın ileri sürülmesinin de MK 2 denetimine tâbi tutulacağı – Önceki sermaye artırımına iştirak ettiklerinin tespiti yönünde bir dava açıp kazanan, bununla birlikte sermaye taahhütlerini yerine getirmeyen pay sahiplerinin, sonraki sermaye artırımının ön şarta uyulmadığı gerekçesiyle batıl olduğunu ileri sürmelerinin dürüstlük kuralıyla bağdaşmayacağı	
[8.1]	Ek Bilirkişi Raporu	134
[8.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	140
[9]	FAKTORİNG ŞİRKETİ PAYLARININ DEVRİ / BDDK İZNI	143
	Factoring şirketlerinde sermaye payının yüzde onunun aşan veya şirket kontrolünün el değiştirmesi sonucunu doğuran pay devirlerinin BDDK'nın iznine tâbi tutulduğu – Kontrolün el değiştirmesinden söz edilebilmesi için ya sermaye (oy) çoğunluğuna sahip olunması ya da yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme/azledebilme gücünün elde edilmesinin şart olduğu – Bir grup paylara bazı yönetim kurulu ve genel kurul kararları bakımından veto yetkisi tanınmasının tek başına kontrolün paylaşılması (ortak kontrol) anlamını taşımayacağı – Kaldı ki veto yetkisi tanınan bu payların devredilmesinin kontrolün el değiştirmesi olarak nitelendirilemeyeceği	

İÇİNDEKİLER	XIII
➤ Hukukî Mütalâa	143
[10] İLMÜHABERLERİN HUKUKÎ NİTELİĞİ	156
İlmühaberlerin hisse (pay) senedi yerine çıkartılan geçici senetler olduğu – Bu nedenle hisse senetleriyle aynı işlevi ve hukukî sonuçları doğuran bir kıymetli evrak niteliği taşıdığı – Vergi hukuku yönünden de her iki senedin tesliminin aynı hükümlere tâbi tutulması gerektiği – KDV’den istisna tutulan “hisse senedi teslimi işlemi”nin, bu senetler yerine ihraç olunan ilmühaberinin teslimini de kapsadığı	
[10.1] Hukukî Mütalâa	156
[10.2] Somut uyuşmazlığa ilişkin örnek Danıştay kararı	165
[11] KURUCU İNTİFA SENETLERİ / İTFA	170
Kurucu [intifa] senetlerinin hukuki niteliği – İntifa senedi sahibi ile anonim şirket arasındaki ilişkinin sözleşmesel bir temele dayalı olduğu – Dolayısıyla intifa senetlerinin ilke olarak ancak sahiplerinin onayı ile itfa edilebileceği – Bununla birlikte yollama yapılan TK 430 kapsamında intifa senedi sahipleri kurulunda çoğunluğun alacağı bir kararla da itfa işleminin gerçekleştirilebileceği	
➤ Hukukî Mütalâa	170
[12] KURUCU İNTİFA HAKKI (SENEDİ) / İTFA BEDELİNİN HUKUKÎ NİTELİĞİ	178
Anonim ortaklık ile kurucu intifa hakkı/senedi sahipleri arasında kendine özgü bir sözleşme ilişkisi bulunduğu – Kurucu intifa hakkı/senedi sahiplerinin haklarının sona erdirilmesi (senetlerin itfa edilmesi) için yapılacak ödemelerin kâr payı değil, sözleşme ilişkisini sonlandırma karşılığında ödenen bir bedel olduğu – Bu ödemenin ancak ve sadece ortaklığın üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği yedek akçelerden karşılanabileceği	
➤ Hukukî Mütalâa	178
[13] İSKAT / BATIL KARARLAR	184
Anonim şirkette sermaye borcunu ödememe hâlinde ıskata	

	ilişkin özel hükümlerin uygulama alanı bulacağı – Limited şirkete ilişkin hükümler uyarınca mütemerrid ortak hakkında alınan ihraç kararının, ister yönetim kurulunda ister genel kurulda alınsın, emredici hükümlere aykırılık nedeniyle batıl kabul edileceği	
[13.1]	Bilirkişi Raporu	184
[13.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	186
[14]	ORTAKLAR KURULU KARARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ	190
	Limited şirkette ortağın kâr payı hakkı ve bu hakkın dağıtım kararı ile birlikte alacak hakkına dönüşmesi – Ana sözleşmedeki kâr dağıtımına ilişkin hükmün ortaklar kurulu bakımından bağlayıcılığı – Ana sözleşmeye aykırı dağıtım/dağıtmama kararının iptale tâbi olduğu; giderek limited şirketlere yönelik Yargıtay uygulaması kapsamında dağıtılacak kâra yönelik bir eda davası açılabilmesi – Özellikle kârın tamamının dağıtımını öngören ve esas sermaye payının devrini tüm ortakların onayına bağlayan ana sözleşme hükümlerinin hukuki niteliği – Müktesep haklara aykırılık oluşturan ana sözleşme değişikliği kararının akıbeti	
[14.1]	Hukukî Mütalâa	190
[14.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin not	203
[15]	KOOPERATİF GENEL KURUL KARARININ İPTALİ	204
	Ek ödemelerin sadece bilânço açığını kapatmak amacıyla talep edilebileceği – Yapı kooperatiflerinde inşaatın tamamlanması için ortaklardan talep edilen bedelin KoopK 31 anlamında ek ödeme niteliğinde bulunmadığı – Gündemin gereği gibi bildirilmemesi hâlinde toplantıya katılmayan ortağın da iptal davası açma hakkına sahip olduğu – Ancak ödemeye ilişkin kararın iptali için somut uyuşmazlıkta afakî iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun da ispatı gerektiği – Bu hususun da ancak malî yönden yapılacak bir inceleme ile anlaşılabilmesi	
[15.1]	Bilirkişi Raporu	204
[15.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	213

- [16] TAŞIMA SÖZLEŞMESİ / TAŞIYICI VE İFA YARDIMCISI 216**
- Sadece taşıma edimini üstlenen kişinin “taşıyıcı” sıfatını kazanabileceği – İfa yardımcısı konumunda olan üçüncü kişilerin taşıma sözleşmesine taraf olmadığı ve kendisine karşı sözleşmeye dayalı bir sorumluluğa gidilemeyeceği – İfa yardımcısının kendisine ibraz edilen belgelerin sahteliğini inceleme konusunda genel bir davranış yükümünden söz edilemeyeceği – Bu nedenle gerekli özenin gösterilmediği iddiasının haksız fiil sorumluluğuna yol açmayacağı – Bununla birlikte ifa yardımcısının suç oluşturan bir eyleminin haksız fiil temeline dayalı sorumluluğuna neden oluşturabileceği – Ne var ki bu konuda bir sonuca varılabilmesi için derdest ceza davasının bekletici mesele yapılmasının zorunlu olduğu – Nihayet somut olayda satım konusu emtia ile ilgili belgeler bankaya değil, doğrudan taşıyıcıya teslim edildiğinden, artık vesaik mukabili bir ödemeden de kesinlikle söz edilemeyeceği
- [16.1] Hukukî Mütalâa 216
- [16.2] Somut uyumsuzluğa ilişkin Yargıtay kararı 238
- [17] TAŞIYICININ SORUMLULUĞU / EKSİK TESLİM 240**
- Akdî taşıyıcının ayrıca bir fiilî taşıyıcıdan yararlanmasının sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı –Taşıyıcı eksik teslimi açıklayamadığı sürece “kasta eşdeğer kusurlu” sayılacağı ve sorumluluğunun sınırlandırılmasına ilişkin CMR’de öngörülen lehine hükümlerden yararlanamayacağı – Bu olasılıkta taşıyıcının gönderenin veya gönderilenin tüm zararını tazmin etmekle yükümlü olduğu – Satış bedelini tahsil edemeyen gönderenin taşıyıcıya dava açabileceği
- [17.1] Bilirkişi Raporu 240
- [17.2] Somut uyumsuzluğa ilişkin mahkeme kararı 252
- [18] TAŞIYICININ SORUMLULUĞU / HIRSIZLIK 256**
- Taşıyıcının zararın doğumunda “kasti” veya “kasta eşdeğer kusuru” bulunması hâlinde sınırlı sorumluluk imkânından yararlanamayacağı – Ancak bu hususun ispatı yükünün karşı

tarafa ait olduğu – Hırsızlık olayının tek başına ağır kusur olarak nitelendirilemeyeceği – Ayrıca hırsızlık olayına taşıyıcı veya adamlarının ağır kusur sayılabilecek davranışlarının sebebiyet vermesinin şart olduğu – Kasta eşdeğer kusurun varlığı ispat edilmediği sürece sorumluluk sınırlı olacağı gibi, bu sorumluluk için bir yıllık zamanaşımının uygulanacağı

[18.1]	Bilirkişi Raporu	256
[18.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	264
[19]	HAVAYOLU TAŞIYICISININ SORUMLULUĞU / BAGAJIN KAYBI	267
	Havayolu taşıyıcısının kayıtlı bagaj taşımamasından doğan sorumluluğu – Sorumluluğun ilke olarak kg başına 250 Frankla sınırlı olması – Sınırlı sorumluluk miktarının ne şekilde tespit edileceği – Talep edilebilecek tazminat miktarının üst limit dâhilinde olmak üzere gerçek zarar miktarını aşamayacağı	
[19.1]	Bilirkişi Raporu	267
[19.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	273
[19.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı	275
[20]	HAVAYOLU TAŞIYICISININ SORUMLULUĞU / GECİKME	277
	Gecikmeye dayalı olarak havayolu taşıyıcısından manevî zararların tazmininin de talep edilebileceği – Gecikmenin mücbir sebepten kaynaklandığını ispat yükünün taşıyıcı üzerinde olduğu – Taşıma öncesinde grevin bilinmesine rağmen taşıyıcının taşıma edimini ifa etmeye kalkışmasının mücbir sebep açısından aranan öngöremezlik şartı kapsamında değerlendirilemeyeceği	
[20.1]	Bilirkişi Raporu	277
[20.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	281
[20.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı	286
[21]	BANKA TEMİNAT MEKTUBU / ALACAK REHNİ	289
	Anonim şirket paylarının satım bedelinden teminat olarak alıkonulan kısmın payları devralan adına açılan ve faiz getiri-	

si olan bir mevduat hesabında saklanması – Devralanın bankaya yönelik bu alacağına kendi alacaklılarının başvuru imkânının bulunması – Banka ile yapılan yedimeinlik sözleşmesi uyarınca devralanın da bu alacağa ulaşabilmesi için devredenlerin onayına ihtiyaç duyması – Devralan hesabında muhafaza edilen kısmın risk gerçekleşmeden devredene ödemesi olasılığında ya bu miktar üzerinde devralan lehine bir rehin hakkı tesis edilmesini ya da ödenecek miktar kontrgaranti olarak kullanılmak kaydıyla devralana kesin ve süresiz, ilk talepte ödenecek bir banka teminat mektubu verilmesinin zorunlu olması

- [21.1] Hukukî Mütalâa 289
 [21.2] Ek Hukukî Mütalâa 297

[22] BANKA TEMİNAT MEKTUBU 301

Banka teminat mektubu ile muhabata karşı bir riskin garanti edildiği – Riskin bizzat lehtar tarafından üstlenilmesinin şart olmadığı – Bu bağlamda hâkim şirketin yavru ortaklığın üstlendiği bir edimden kaynaklanan risk için teminat mektubu verebileceği – Teminat mektubunun verilmesinden çok sonra, garanti altına alınan risk ile bir ilişkisinin bulunmadığı gerekçesiyle geçersizlik def’i ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması anlamına gelebileceği – Kaldı ki somut olayda tüzel kişilik perdesinin aralanması ilkesinin de dikkate alınması gerektiği – Riskin doğmasında kusuru bulunan muhabatın paraya çevirme talebinin de dürüstlük kuralına aykırılık oluşturabileceği – Avans teminat mektuplarının sadece mahsup edilmeyen bakiye avans miktarı kadar nakde çevrilebileceği

- [22.1] Bilirkişi Raporu 301
 [22.2] Ek Bilirkişi Raporu 329
 [22.3] Somut uyuşmazlığı ilişkin mahkeme kararı 347
 [22.4] Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı 356

[23] ARACI İHRACATÇI SÖZLEŞMESİ 358

Aracı ihracatçı şirketler (dış ticaret sermaye şirketleri) üzerinden gerçekleştirilen ihracatta hukuki ilişkinin tarafları –

	Aracı ihracatçı sözleşmesine uygulanacak hükümler – Doğrudan veya dolaylı temsil ilişkisi	
[23.1]	Bilirkişi Raporu	358
[23.2]	Ek Bilirkişi Raporu	367
[23.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	376
[24]	ARDIYE SÖZLEŞMESİ	381
	Taşıma konusu eşyayı gümrükte antrepoya teslim eden taşıyıcının, gönderen eşyayı kabul etmediği sürece ardiye sözleşmesinin tarafı sayılacağı ve ardiye ücretinden de sorumlu tutulacağı – Gümrüğe teslim edilen eşyanın gönderilen tarafından kabul edilmemesi hâlinde tasfiyesinin yapılmasının zorunlu olduğu – Tasfiyenin başlatılması için gerekli işlemleri yapmayan antrepo işleticisinin müterafık kusurlu sayılacağı – Bu durumda sadece normal tasfiye süresi kadar ardiye ücreti talep edilebileceği – Ardiye ücretinin antrepo işleticisi tarafından belirlenen tarifeye göre hesaplanacağı	
[24.1]	Bilirkişi Raporu	381
[24.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	387
[24.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı	392
[25]	USULİ MÜKTESEP HAK	394
	Yerel mahkeme tarafından Yargıtay bozma ilâmına uyma kararı verilmesiyle birlikte, karar yararına bozulan taraf lehine bir usulî müktesep hakkın doğacağı – Bu nedenle uyma kararından sonra ancak Yargıtay bozma ilâmında belirtilen sınırlar çerçevesinde bir yargılama yapılabileceği – Aynı bilirkişi tarafından farklı tarihlerde hazırlanan üç raporda ulaşılan ikisi alternatif toplam beş ayrı sonucun izah edilmesinin ve hükme esas alınmasının mümkün olmadığı	
[25.1]	Hukukî Mütalâa	394
[25.2]	Somut uyuşmazlığa ilişkin mahkeme kararı	407
[25.3]	Somut uyuşmazlığa ilişkin Yargıtay kararı	414
➤	Prof. Dr. Abuzer Kendigelen’in Bilimsel Yayınlarının Listesi	417